

Інструкційна картка
до самостійного заняття №12

2 год.

Змістовий модуль 2.

Тема заняття 2.4. Споживачі та їх інтереси.

Навчальна: розглянути та засвоїти матеріал по темі. З'ясувати історію розвитку міжнародного руху на захист прав споживачів. Сформувати поняття виникнення і розвиток споживчого руху в Україні. З'ясувати в чому полягає суверенітет споживача. Ознайомитись з законом України «Про захист прав споживачів».

Розвиваюча: заохочувати студентів до вивчення дисципліни «Сімейно-побутова культура та домашня економіка». Розвивати логічність мислення, почуття відповідальності, впевненості та обізнаність в споживчих питаннях. Розвивати навички самостійної роботи з навчальним матеріалом.

Виховна: Виховання бережливості. Виховання мотивів навчання, праці та вміння використовувати закону «Про захист прав споживачів».

Тип заняття: Засвоєння нових знань.

Методи навчання: робота з підручником, самостійна робота з теоретичним матеріалом лекції. Робота в мережі Інтернет.

Література:

Програма дисципліни «сімейно-побутова культура та домашня економіка»; Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник.-К.:Вища освіта, 2004.-480с.

С.А.Вишневецький «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник. К.: Аграрна освіта, 2001.-362с.

Ресурси мережі Інтернет.

План.

1. Історія розвитку міжнародного руху на захист прав споживачів.
2. Історія виникнення і розвиток споживчого руху в Україні.
3. З'ясувати в чому полягає суверенітет споживача.
4. Закон України «Про захист прав споживачів»

Методичні вказівки до вивчення теми. Вивчаючи матеріал теми з'ясуйте, коли зародився рух споживачів на захист своїх прав і інтересів. Довідайтесь про історію розвитку міжнародного руху на захист прав споживачів. Ознайомитись з. законом України «Про захист прав споживачів».

Необхідно досить уважно ознайомитись з теоретичним матеріалом щоб вміти відповідати на поставлені запитання та працювати з законом України «Про захист прав споживачів».

Після вивчення теми студенти повинні **вміти:**

Користуватись законом України «Про захист прав споживачів».

Вміти описати в чому полягає суверенітет споживача.

Прочитайте. с. 250 - 254 навчального посібника С.А.Вишневський «Сімейно-побутова культура та домашня економіка».

Т.Б.Гриценко, Т.Д.Іщенко, Т.Ф.Мельничук «Сімейно-побутова культура та домашня економіка» Навчальний посібник.-К.:Вища освіта, 2004.-480с. с.233 - 236.

Теоретичний матеріал.

Уперше в світі на урядовому рівні ідею про захист прав споживачів висловив президент США Джон Кеннеді в 1961 році у своєму «Посланні до конгресу»

15 березня 1962 року Джон Кеннеді виступив із зверненням одночасно до парламенту і до громадських організацій, закликаючи їх діяти в злагоді і визнати за споживачами права на безпеку товарів і послуг. На інформацію («захист від обманів»). Право на вибір товарів і послуг, але не на конкурентній основі. Право бути вислуханим. Проте права законодавчо затвердили, прийнявши до них дві поправки: право на компенсацію; право на освіту. Питання про права споживачів і створення правового простору для їх захисту обговорювалися і вирішувалися не тільки в Америці, але і в Європі. Наведемо в хронологічному порядку основні віхи становлення і розвитку міжнародного руху на захист прав споживачів. 1 квітня 1960 року п'ять організацій споживачів з промислових країн (США, Великої Британії, Бельгії, Голландії, Австралії) створили Міжнародну організацію союзів споживачів (МОСС). У 1973 році 25 сесією консультативної Асамблеї Європейського союзу (резолюція № 543) ухвалено Хартію захисту споживачів. 9 квітня 1985 року ухвалено Декларацію ООН, керівні принципи для захисту споживачів, № 39/248. Декларація ООН надає особливого значення споживчому рухові в країнах, що розвиваються. 16 листопада 1989 року ухвалена «Варшавська декларація споживачів». У Варшаві зустрілися представники організацій споживачів Східної і Західної Європи, В'єтнаму, Австралії і США для обговорення спільних проблем.

Одним з перших законів, прийнятих у незалежній державі Україні в 1991 році, був Закон «Про захист прав споживачів». Мало хто тоді уявляв його важливу роль у подальшому розвитку молодого держави. З прийняттям нових законів про підприємництво, початком приватизації дедалі чіткіше стали виявляти себе елементи ринку, у тому числі виробники, продавці та споживачі. Визначаючи досвід західного зарубіжжя, ініціатори українського споживчого руху зрозуміли, що їм необхідно об'єднатися і діяти за прикладом конс'юмерів Німеччини, Голландії, США, Великої Британії та інших країн. У 1989 році створені в обласних центрах громадські організації споживачів об'єдналися в Українську асоціацію споживачів (УАС), яка була зареєстрована Радою Міністрів України, Міністерством юстиції України як національне громадське об'єднання споживачів. За час, що минув, УАС сформувалась як громадська організація, що об'єднує тисячі добровольців, і сотні фахівців і відіграє значну роль у суспільному житті України, діє на

підставі державного Закону «Про захист прав споживачів». З ініціативи УАС і за підтримки Верховної Ради України, у 1992 році був створений державний правоохоронний орган - Державний комітет України у справах захисту прав споживачів. Показовим і вартим уваги є той факт, що право споживачів на державний захист - визнане як конституційна норма (Конституція України, ст. 42).

Закон Української РСР «Про захист прав споживачів» був ухвалений іранця 12 травня 1991 року. З часом Закон потребував істотної доробки і 15 грудня 1993 року була прийнята нова його редакція. Закон України «Про захист прав споживачів» діє сьогодні в цій редакції зі змінами від березня 1995 року; від 20 червня 1995 року; від 18 червня 1997 року. Цей закон регулює відносини між споживачами товарів (робіт, послуг) і виробниками, виконавцями, продавцями в умовах різних форм власності, встановлює права споживачів і визначає механізм реалізації державного захисту їх прав. Закон складається з вступної частини і трьох розділів, що включають 26 статей.

Суверенітет споживача. Суверенітет споживача на ринку - це його незалежність у прийнятті рішення про купівлю. Виробники та продавці змушені рахуватися з бажаннями споживача, оскільки, якщо вони цього робити не будуть, то це зроблять їхні конкуренти. Тому суверенітет споживача забезпечується тільки в умовах вільного ринку, який діє на конкурентній основі, де споживач може реалізувати надане йому право на вибір. Водночас суверенітет споживача навіть в умовах ринкових відносин може обмежуватися. Причини різні, але в основі кожної лежить обмеження права споживача на вибір. Через відсутність конкуренції з боку інших виробників і продавців, споживач не може скористатися своїм правом на вибір і змушений купувати товари і послуги, що нав'язуються йому за ціною і якістю. Обмежує суверенітет споживача також його споживча безграмотність. Необізнаний споживач найчастіше виявляється обдуреним несумлінним продавцем. Таким чином, для споживача важливо не тільки мати права, зокрема й право на вибір, але й уміти ці права реалізовувати.

Питання для самоперевірки та обговорення

1. Що ви знаєте про розвиток міжнародного руху на захист прав споживачів?
2. Як виник споживчий рух в Україні?
3. Що таке суверенітет покупця?
4. Як ви вважаєте, чому для захисту своїх прав й інтересів споживачі всіх країн утворюють громадські об'єднання?
5. У чому різниця між термінами «споживач» і «покупець» ?